

CUVENTULU UNUI STUDENTE

despre necesitatea Academiei la Romani.)*

„Onorati Ascultatori!

Cas'a culturai nostre nationali n'are neci fundamentu, neci coperisin, ea este numai in aeru, ca n'avemu neci scole satesci, elementari, reali; neci scole inalte. Puneti care veti voi se fia fundamen-

*) Acestu cuventu ni se impartesise pe lunga urmatórele reflessiuni:

„Te rogu, ai bunetate a dá puçinu locu alaturatului cuventu in „Fóia“, tiparindu-lu cu literele nostre; ma ce ortografia se urmezu in acésta turba mare de ortografi? dieu, nu sciu: de avutu avemu ortografii de ajunsu, ca-ci toti câtu nu sciu scrie altu ceva mai bunu, s'au apucatu éراسي de ortografii si de gramateci, un'a mai rea decâtu cealalta, spre marea greutate si incomoditatea mai alesu a strainiloru ce vreu se se ocupe cu limb'a nostra. Io nu vreu se mai originarisezu: urmezu ortografi'a ce o vedi, si care se dice a fi a Domnului Cipariu: o urmezu, nu pentru ca ar fi pote mai buna, ci pentruca s'a tiparitu mai multu intr'ens'a, si pentruca vediu ca o acceptara si alti scriitorii romani, asiadar' é mai cunoscuta.

„Cuventulu ce-ti tramitu, é cuventulu unui studente pentru necesitatea Academiei la romani. Legundu io acestu cuventu, in asemenea mesura m'am inflacaratu de importantia obieptului ce-lu ilustra, de originaretatea ratiunarei, si de a idéiloru innaltime, pe câtu am amiratu stralucirea vestmentului in care-su adornate aceles: elocintia, si maiestatea vorbirei insocite de o precisiune eleganta si de o gratiosa simplecetate, puritatea neapfeptata in limba, si melodios'a curgere a stilului: ensusiri pe câtu de nencungjuraveri atâtu de rare la scriitorii nostri, si care in atâtu mesura caracteréza acestu scurtu cuventu. Traimu in tempuri candu necesitatea de institutu academicu, singuru acéa o mai potu trage la indoéla, catra cari toti s'ar cadé se strige: hic niger est, hunc tu Romani

catulu: o cele mai denainte, o ceste din urma, ori amendoue dinpreuna cu tote institutele nationali din care scaturesce cultur'a altoru natiuni, si Romaniloru neci de nume nu le sunt cunoscute pân' acumu. Neci nu é de lipsa a ne certá, care este fundamentulu: scolele comunali, elementari, au gimnasiile; Universitatea, séu societatile economice, literarie si altele cá aceste? pentruca la urma numai o sciintia este, si radiiele ei tote respandescu lumina preste natiune, tote o incaldiescu, tote o intarescu, tote-i folosescu, tote-i sunt de lipsa, ma cu tóte aceste nu vá negá nimene, ca unele parti ale sciintiei nu sunt mai de lipsa de câtu altele, dupa impregiurarile tempului si ale locului in care se afla natiunea, si dupa indignitiile ei: asiá natiunea nostra are acumu mai neapérata lipsa de Academia de câtu de episcopii noue, precumu dicea si Gazet'a mai adeunadi, de teatru, adaugu io, si de besereca cá a Santului Petru d'iu Rom'a, séu cá a S. Stefanu din Vien'a, bine ca si acestea se numera intre medilocenele culturai, precumu

veto. — Neci odata n'au avutu scriitorii romani detorintia mai santa cá acumu, a obserbá cu religiosetate tiesetur'a cea atâtu de simpla-analitica, atâtu de armoniosa si dulce a limbei nostre. Reulu provine de acoloa, ea locuimu impreuna cu natiuni alu caroru modu de cugetare este cu totul strainu de logica limbei nostre: crescundu noi in scolele loru, le imprumutamu formele si nevrendu, si compromitemu caracterulu limbei nostre: unu reu care singuru intemeierea si infflorirea unei academii nationali l'ar puté inlatura. Pen' ce s'ar infintiá acésta, câte unu modelu de scriere si vorbire adeveratu romanescu, precumu este urmatoriulu cuventu, sierbéscu la unii de indreptariu, cá se se adopere a scrie si a vorbi consunatoriulu formelor cugetarei romane, se culéga câte o idéa dintr'ensulu, si câte-o frase, si se se indemne.“

totu omulu sci, si bine ca si acestea anca sunt necesarie, si intr'alte impregiurari neci n'ar puté fi natiunea fara de ele, ma mie mi-se pare ca cu tote aceste acumu é mai neincungiurata necesitatea Academiei.

De candu se cerne caus'a Academiei OO. AA.! am auditu pe unii dicundu ca cu Universitatea nu se cultiva natiunea; ma dis'a acésta numai intr'atátu este adeverata ca Universitatea singura nu respunde tuturoru lipseloru natiunei daca nu vá avé natiunea, afara de Universitate, si alte institute, pentruca barbatii ei nu se potu face toti doctori de teologia si de filosofia, ci partea loru cea mai mare se vá ocupá totdeauna cu lucrarea pamentului, alta parte cu maestriele si cu celelalte ramuri ale vietii sociali, pentru care se ceru asiediaminte speciali; ma, despre alta parte éra este adeveratu, ca fara de Universitate, Academia, Ateneu, séu oricum se se numesca acestu asiediamentu alu sciintieloru mai polite, natiunea nostra neci odata nu vá puté stá alaturea cu natiunile conlocuitorie, neci nu vá puté merge alaturea cu ele pe calea culturei, ci vá remané totdean'a in nesciint'ia strabuniloru sci, si in sierbitutea celoru mai culti de cátu ea; despre acást'a voiu se dicu orecâte cuvinte; ve rogu, ascultati-me!

Ce este Universitatea? Si ce influintia are in sortea natiuniloru? Universitatea este unu institutu de invetiamentu, care, dupa organatiunea sa de astadi, are patru parti si facultati: facultatea teologica, juridica, medicina si filosofica.

Facultatea teologica invetia pe cetatianii sei, cumu se traga la sine inimele omeniloru, si cumu se le guberna, ce é dreptu, pe calea catra imperati'a ceriuriloru, ma ori cumu, ei guberna, si intr'atát'a domnescu preste credintiosii loru, adeveratu ca numai prin puterea cuventului, ma oricum, ei domnescu, si poporul asculta, crede si face.

Facultatea legiloru invetia maestri'a de a guberná pe omini, nu cu puterea cuventului, ci cu asprimea legiloru; asiadar si din facultatea acést'a esu totu gubernatori (deregatori, judecatori, advocati s. a.) carii domnescu preste omeni, adeveratu ca dupa sunetulu legiloru, ci oricum, totu domnescu, si poporul asculta, se teme si face.

Facultatea medica invetia maestri'a de a dá inderetu omeniloru sanetatea perduta, si doctorii domnescu cu maestri'a loru nu numai preste popore,

ci si preste domnitorii poporeloru, si-i pleca pe toti de a asculta, spera, si facu.

Facultatea filosofica cerca adeverulu si dreptatea, si cu speremintele sale cele cutediatorie mesura ceriulu si pamentulu, alege ce é bunu din ce é reu in dogmatele mediciloru, juristiloru, si cu tote ca este in urm'a celorlalte facultati, totusi domnesce preste ele, si la urma, i aduce pe toti omenii de asculta, se pleca, si facu, a uneori tocma si acea despre ce neci n'ar fi visatu mai nainte, cumu a fostu stergerea iobagiei.

Numai din acésta descriere a Universitatii anca credu ca veti vedé de ajunsu OO. AA.! ce influintia are ea in vietii natiuniloru, fiindca din Universitatii esu gubernatorii si domnitorii poporeloru, bine se me intielegeti OO. AA.! ca notele aceste ale facultatiloru pana aci nu le amu dusu, cumu se dice taxative, ci numai exemplificative, spre inlustrarea adeverului cumca Universitatea cresce domni pentru popore, pentru aceea neci nu vá fi de lipsa cá se me iee unulu din Aristoteles, de ce n'am disu nemica de Entelechia; altulu din S. Thomas Aquinas, de ce n'am disu nemica de idiomatum communicatione; alu treile din Hegel de ce n'am disu ceva si de „Alles vernünftige ist wirklich, und Alles wirkliche ist vernünftig“, si alte lucruri de aceste care numai Hegel si Aristoteles le au intielesu, si n'au de a face nimicu cu scopulu vorbirei mele, ca io cu acésta descriere numai atátu vreu se aretu, cumca teologi'a a domniutu sempre, si domnesce preste sufletele si inimele omeniloru; jureprudintia peste person'a si averea; medicin'a peste vietii si averea loru; si filosofi'a preste tote, bine séu reu? este alta intrebare, ma atátu este adeveratu, ca universitatile n'au mai puçina influintia in natiuni, neci nu domnescu mai puçinu preste densele, decâtu gubernatorii, carii esu dintr'ensele, preste supusii loru.

Acumu fiindca acestu adeveru nu se pote negá — ci cauta se-lu recunosca totu omulu, pentruca altmentre vá fi detoriu se arete ca in lumea asta domnesce pretotinde semplecetatea preste prudintia, stupedetatea preste capetele intriganti, si cei nenvetiati asupr'a invetiatiiloru, ce inse nu sta — asiadar intrebu: ce diferentia este intre natiunea ceea ce are Universitate, si intre ceea ce n'are?

Diferentia 1) este, ca natiunea ceea ce are Universitate é *natiune luminata*: cunosce medilocele care-i sunt de lipsa cá se-si pota tiené vedí'a

inaintea altoru natiuni, si merge inainte dinpreuna cu tempulu pe calea fericirei; din contra natiunea ceea ce n'are atari institute, este intunecata, pentruca sorele care aduce ziua alba preste natiune, este Universitatea, si la universitatile straine numai genii natiunilor fara de universitate se potu tiené, fiindca pentru aceste raritati nu este neci-o greutate in lume: éra mediocritatile, care facú cea mai mare parte a natiunilor, nu se potu tiené, ci mergu sciopatandu, pana ce se afla la urma in locu de folosu cu tempulu perdutu. Si cumu se nu fia intunecata natiunea aceea OO. AA.! care-si indupleca fiii cá se invetie in scolele elementari si gimnasiali intr'o limba care la Universitate nu ambla, si asiá nu-i prepara cá se se pota tiené la Universitate, ba tocma cá se nu se pota tiené; séu o natiune care-si desnatiuna fiii din copilaria numai pentruca se pota inveti'a ore candu la Universitate straina lucrurile acele, care la universitatea acést'a firesce ca nu le pote inveti'a altmentre: o natiune care se haga la o strimtoria dilematica cá acést'a, si in locu se mérga pana in capetu pe calea cea dreapta a limbei sale, se eschide pe sine ensasi dela pliniunea culturei, pentruca voindu a-si cultivá fiii deplinu, nu le face scole decâtu pana la Academia, si vrendu a-i trece preste unu riu mare, le face punte numai pan' la mediloculu riului, si candu ajungu la capetulu puntei, i arunca in apa cá se invetie de odata si nuotulu, si se ésa la tiermure, fara se fia invetiatu a nuotá mai nainte séu numai prin balti? Credetime OO. AA.! ca o natiune cá acést'a nu-si cunosce chiamarea sa cumu si-o cunoscu natiunile luminate, neci nu-si vede calea, pentruca ea n'a avuta pe nimene neci-odata cá se i-o arete: asémena-se orbului din nascere, a carui stare nu é mai pucinu durerosa pentru aceea ca elu n'are neci idéa despre lumina, ca de si nu sci ce este lumin'a, are sentimentu de adevveru, si crede altoru omeni carii-i spunu, cátu este de o miie de ori mai frumoza diu'a decâtu noptea; o! si care orbu nu si-ar dobandi lumin'a ochiloru candu ar puté! O natiune, putendu-si-o dobandi, de ce nu voiesce? .

Diferinti'a 2) este, ca natiunea ceea ce are universitati, é *natiune tare*, éra ceea ce n'are, é slaba; si acést'a vine de acolo de cauta se fia asiá, ca sciinti'a este putere, si natiunea ceea ce are puterea acést'a unesce ap'a si foculu la unu scopu si duce o suta de cara, catu de incarcate, asiá cátu nu fugu, ci sbora; dincontra, natiunea cea in-

tunecata nu pote uni neci trei omeni la unu scopu folositoriu Statului si natiunei intregi, ci unulu trage intr'o parte, altulu intr'alt'a cá vitele ne invetiate, si pana atunci natiunea cea luminata sbora la pamentulu promisiunei unde curge lapte si miere si le apuca; éra cea intunecata remane inderetu ratecindu, si cade pe cale.

Diferinti'a 3) este, ca natiunea luminata si tare domnesce preste cea intunecata si dévere: cumu? natiunea ceea ce are Universitati, cresce intr'ensele gubernatori si domnitori, mai antei pentru sine, adeca pentru aperarea vietii si pentru immultirea puterii si a averei sale; apoi pentru natiunile cele ce n'au institute de aceste, — cá fabricantele, si artistulu celu avutu, care face panura si vestminte, nu numai pentru sine ci pentru unu tienutu; trage procente bune dela o tiera intrega, de se face proprietariu de casa in Vien'a, séu de pamentu langa Dunare la Braila, strimtoréza pe ceilalti fabricanti si sartori mai seraci, si la urma-i face de lucra la elu pe diurnu. —

Ci se mergemu mai incolo OO. AA.! cá se audimu, ce striga cela de coló la multimea din impregiurulu lui. Elu dice: ca la ce se mai amblamu dupa Academia si noi Romanii candu putemu invetiá in cea unguresca din Pesta si Clusiu, si in cea sasesca din Sabinu; pan' acumu Romanii n'au mai avutu Academii, si totu n'au peritu, si acumu tocma nu é tempulu de a amblá dupa academi, pentruca cine sci anca ce-o fi! Ci en' se ne uitamu mai deaprope o cetatiani! ca a inveti'a in universitatea unguresca din Pesta si din Clusiu, si in cea sasesca din Sabinu, mai antei este economia forte rea pentru romani, ca dau didactru, si facu spese la universitatile straine, care le ar puté face mai cu inlesnire la universitatea loru, si asiá acestu capitariu ar cerculá in mediloculu si spre cultur'a loru; apoi Romanii aru trai mai pe usioru la universitate natiunale decâtu la cele straine, si nu s'aru ingropá atate talente fericite pentru greutatea subsistintiei; pe langa acestea, daca é adevverata dis'a nemtiesca „ca tempu-é bann“, si vorb'a mea ca Romanii aru invetiá mai usioru, mai multu si mai bine suptu purtarea de grija a loru sei, decâtu a strainiloru reci si a unoru neapropiati, si in limb'a loru decâtu in limbi straine; se se socotesca in bani si tempulu perdutu, si daun'a care o sufere natiunea [din cauza ca fiii ei nu-si potu impartasi cumu se cade cu conatiunaliu loru

neci cunoscintiele acele care si-le au câstigatu in limbii straine cu o diligintia mai mare de câtu resultamentulu ostentintiei loru celei necredute; mai încolo se se socotesca in bani, daca se pote, despre o parte valorea care o-aru avé romanii inaintea natiuniloru colocutorie candu aru avé si ei mecar unu institutu cá acest'a de educatiune, ér' despre alta parte umilirea natiunei nostre ca-i cauta se fia totu in cod'a altoru natiuni, care cu limbele sale, cu invetiatii, cu deregatorii, cu sciintiele, cu puterea artiloru, cu splendorea asiediaminteloru, si cu autoritatea loru domnescu preste ea cá preste o sierbitoria prosta, care nu mai pote esi din nesciint'a strabunésca pentru lips'a acestoru stavereminte: mai putévá dice cineva, considerandu unele cá aceste, de ce amblamu si noi Romanii dupa Academia? Pentru aceea mai dicu anca o data, cumca între natiunea ceea ce are Universitate, si ceea ce n'are, este relatiunea care este între domnu si între sierbulu seu: într'acést'a relatiune é si natiunea nostra cu natiunile colocutorie, ca neci nu pote pasi pe calea culturei alaturea cu acelesi pentru lips'a acestui institutu.

Academi'a inse nu este de lipsa numai din puntele desfasurate mai susu — ma este de lipsa si pentru aceea, ca fara de conclucrarea ei nu potu face sporu neci celelalte institute natiunali, precumu sunt scolele comunali, elementari, gimnasiali si celelalte, mai alesu daca se va largi aul'a facultatii filosofice încátu se între intréns'a unu politecnicu întregu, atunci Academi'a si-intinde aripile sale preste totu campulu cunoscintieloru ominesci, si cresce nu numai ideologi ci si practici pentru tote indigintiele societatii, lumineza cu radiiele sale cá dintr'unu centru tote sciintiele, uda cá unu riu tote gradinile celorlalte institute cá se infloresca într'ensele sciint'a si se aduca fruptu; fara Academia tote scolele sunt orfane: ea le nutresce pe tote, ea le apera cá mam'a pre fiii sei, academi'a însufla inima invetiatoriloru si invetiaceiloru pretotinde cá se nu se urésca pe calea sciintiei, sub aripile ei se adapostescu societatile literarie, si de acolo-si tragu spiretulu vietii sale, dintr'ans'a esu barbatii natiuniloru carii cu sciint'a le facu onore, cu virtutile le apera, cu intieptiunea le gubernu pe calea fericirei, le ducu glori'a in tota lumea, si numele la posteritate; pentru acea si istori'a anca areta, ca neci-o natiune barbata, din câte au fostu pan' acumu, nu s'a lasatu fara de atari institute:

Grecii au redicatu academi'i nu numai in patri'a loru, ce si in Itali'a, si astadi le aflamu la tote natiunile luminate; numai natiunea nostra se nu simtia alta lipsa afara de lips'a besericeloru, si mai marii ei, numai lips'a teologiei? Ci cugetati, o Romanii! si veti aflá ca de si nu potu fi omenii mai inainte fara de beserica si fara de teologia: ma necesitatea unei academi'i cu atâtu este mai neincungurata pentru natiune, fiindca natiunea este legata de lumea acést'a cu trupu cu sufletu cu totu (telluri adscripta est), éra persoanele cele firesci nu sunt legate de viet'i'a acést'a singura: pentru ele este alta vietia mai buna, si intru speranti'a acesteia si-alina durerile, si se mangaia; din contra, pentru natiune nu este alta vietia nicairi afara de lumea acést'a: pe natiune o-a facutu natur'a cá se fia pe pamentu pana ce vá sta pamentulu, fericita, séu nefericita, inse nu numai dupa cumu i va fi data dela ursita, ma dupa cumu-si vá câstiga ea de puterea sa o stare mai buna séu mai rea; ajunge ca raiulu si iadulu natiunei este aici pre pamentu, si natiunea romana anca si-ar puté face paradisu pe pamentulu séu, ca este bunu si frumosu, inse atunci s'ar cadé ca romanii se-si unesca puterile la lucrurile aceste care sunt de lipsa pentru toti.

Daca arde o strata întrega demineti'a in ore-care urbe din Americ'a, pe sera, in diu'a aceea, sunt facute éra tote casele, si omenii intra într'ensele pe nópte cá si cumu ar fi fostu numai visu foculu de demineti'a; o natiune ale carei institute de cultura i-au arsu deodata cu cas'a inainte de o mie de ani, de ce nu se mai apuca cá se le redice? Daca ne uitamu la institutele culturei altoru natiuni, putemu dice ca lumea ast'a este paradisu adevratu pentru ele: cumu sunt regulate tierinele si campii loru, intru adeveru cá gradinile unui paradisu! cumu stralucescu de departe museele si academiile loru cá nisce palatie imperatesci! cumu sunt aceste de infrumsetiate cu iconele eroiloru natiunei, cu statuetele fundatoriloru loru, si ale barbatiloru carii si-au câstigatu merite nemuritorie catra natiune cu sciint'a si cu faptele loru! Numai tu se dormi cá morta, natiune descindetoria dela diei nemuritori? numai tu se ratecesci anca in intunereculu evului de medilocu? Numai fiii tei se n'aiba neci atáta onore catra tine cá se-ti redice macar unu institutu, care este in tocma necesariu pentru toti, neci ambitiune cá se plece odata si ei in numele teu pe calea cea gloriosa a culturei pe care mergu natiunile,

cele ce mai ama binecuvântarea luminei si a pacei, decât blestemul întunecului si alu răbelului? Tigrii si lei si se unescu; simiele cele mari, orangutanii, din desierturile Africeii, se ostescu regulatu asupr'a Negriloru, si-i alunga dela focurile lor; numai fiii tei se nu se pota insoci neci la scopulu celu mai demnu de seculu in care traimu, si de viitoriulu care-lu acceptamu; numai ei se se desmente unii pe altii cá se nu se apuce de nimica, dicundu: cine sci anca ce-o fi! Ma ce va fi? aceea ce a mai fostu, si ce este si astadi la tote natiunile, ai caroru patricii n'au amore neci subergia natiunale, sunt desbinati intre sine, si nu voru a se întielegere la neci-unu scopu comune, pentruca nu sunt insufletiti de spiretulu binelui publicu, traiescu pentru sine, si moru pentru sine.

— Multi sunt de aceea nefericita parere, ca, déca junimea romana ar invetia facultatile mai inalte in limb'a sa nationala, atunci n'ar' mai fi in stare de a mai invatia inca si o alta limba, spre esemplu cea diplomatica a guberuiului. Capacitatea junimei nóstre cu nemicu n'ar' puté fi mai degradata si deonestata de catu cu latirea unei asemenea opiniuni. Unu studinte care nu ar' fi capace de asi mai castiga perfecta cunoscintia mecaru a unei limb'e vii pe lunga limb'a sa materna, neci ca ar' merita verodata d'a fi inaintatu la facultati academice, ci ca unu capu secu ar' fi de a se indrepta la invatierea vreuncea din cele mai simple meserii. Lumea inse scie din mii de esemple, ca unu june, fia macar' numai o mediocritate de talente, in cursu de 12 ani ai claseloru normale si gimnasiale e in stare de a invatia un'a si duoe limbi, indata ce acele; se voru propune ca studiu ordinariu si nu numai ca unu studiu de recreatiune.

Limb'a latina é o limba mórtá si totusi in Ungari'a pene la 1830, pene si desbaterile parlamentare decurgea in aceea, pentru ca omenii sciintieloru si ai focultatiloru au fostu totudeuna in stare a o invatia pe deplinu, ear' dela massele poporului n'a pretinsuo nimenea.

Croatii sunt unu poporu din cele mai inflacurate pentru limb'a loru nationala, pe care si au pastrato nu numai pe ambonu si pe tribuna, ci si in desbaterile adunantieloru si in administratiune; acést'a inse n'a impedecatu intru nemica pe barbati fruntasi ai loru dela deplin'a cunoscintia a limb'eii latine si a celei germane. In Rusi'a cea mare, tote sciintiele de susu pene diosu se propunu nu-

mai in limb'a nationala rusésca, totusi nu esca unu rusu trecutu prin facultati, care se invetia rusésca si se scrie limb'a germana si mai vertosu cea franca. In Serbi'a tote trebile curgu serbesce, si totusi fruntasii natiunei avura tempu de a invatia pré bine catu germanesce catu francesce. In Principate tota legislatiunea si administratiunea decurge numai in limb'a romana, sciintiele atatu in clasele de diosu, catu si in facultati, se propunu numai romanesce si totusi in acelesi se afla celu pucinu atati inși carii cunoscu limb'a elina, pe cati suntu la noi cunoscitorii limb'eii latine; ear numerulu cunoscitoriloru de limb'a franca é mai mare decatu alu acelora dela noi, carii cunoscu limb'a germana, si acést'a numai din aceea cauza, ca acolo limb'a franca se propune ca studiu ordinariu, fara ca se aiba trebuintia de a se inaltia si la rangu de limba explicativa a sciintieloru.

Din aceste si alte esemple mai multe este invederatu, cumea temerea de a nu se puté invatia inea o limba séu doue pe lunga limb'a explicatoria a facultatiloru este desiarta si luata numai din ventu. —

Descepta-te din somnu natiunea mea! eca soarele é susu, si-ti lumineza de pe tronulu augustisimului Domnitoriu cá se vedi unde sunt petrile cele mai bune, si pinii cei mai drepti in munte; éca si petrile insesi te chiama cá se le dai o forma mai frumoasa decâtu acést'a care le au dat'o orb'a intemplantu; si de ce se nu pota ciopli si man'a Romanului candu-i vedemu pe barbari, ca facu lucruri mai mari decâtu romane? Descepta-te dar, o natiune amata! descepta-te odata de-ti fa casa, cá se nu te mai apuce pe afara alta érna, ca va fi pote mai grea, si nu vei pute suferi; aprinde-ti farulu sciintieloru pana ce nu se lasa noptea preste oceanu, ca vá fi pote mai infricosiata, si nu vei puté scapá. Nu uitá ca natiunile se fericescu cu sciinti'a, fiindca sciinti'a é putere, si scii ca decandu é lumea, totdeauna a domnitu celu mai tare preste celu mai slabu, cumu dicea Germanii lui Tacitus: *Iura nostra in viribus nostris!* Disi.

C U G E T A R I.

Veritatea, justitia, legalitatea, credentia sufferu, tote su tolerante: caci nefiindu nimic mai mare decatu elle, de nimicu n'au a se teme; numai minciunea, injustitia, despotia, superstitionea sunt fatice si intolerante, si au cuventu.

КЪТЕВА КЪВИНТЕ ДЕСПРЕ ЛІМБА ШІ ОРТО- ГРАФІА СЪРБЕАСКЪ.

(Dъвъ Cedmida сърбскъ №. 20 din 19. Noemвр. 1852.)*)

Дикъ дн секъла трекът саъ афлат дитръ сьрвїи пострїи чеї дивьдаці, карїи аъ въпоскът, към къ попоръа постръ нъмаї прїи лїмба са чеа націоналъ се ноте кълѣва, еар алтїнтрелеа нїчї де взм. Ачештї саъ стрьдъит дн треава ачѣста къг аъ потет шї кът аъ шлївт. Дикъ не тїмпъа ачѣла маї нїме, кътеза а скріе дн алтъ лїмбъ а фаръ де чеа несерїчеаскъ маї въртос пентръ ачѣеа, къчї преоцїтеа ностръ чеа маї палтъ дн тїмпъа ачѣла, не орї каре нъ скріа дн лїмба сло- веаскъ, дн сокогеа де рьвкредїнчос шї десгїнат, іаръ пре лънгъ ачѣста дн персекъта дн тот тїм- пьа, дебрече атънчї тот дикъа plus minus атърна дела еа. Іаръ апої мьдї нїчї штїаъ, нїчї сїмдеаъ къ попоръаїх сьрбскъ трьвзе съ се скріе сьрвешче. Деїи кънд се іа дн сокогїндъ, към къ преоцїтеа ностръ, маї въртос чеа маї палтъ, лїмба словетъ аъ апърато ка не о сфїнденїе, еаръ не чеа сьрвѣаскъ ка не о сїмплаъ нї некълтъ о дефьїта, къ адевърат трьвзе съ не нїрът, къ аъ фост шї атъдї, карїи атънчї аъ кътезат а скріе дн лїмба попоралъ.

Аша аъ фост дн секъла трекът. Іар акъта саъ арътат не къмпъа лїгератъреї ностре дн. Вък Стефан Карацїцї, кареле пьърънънд лъкръа аъ въпоскът, къмкъ Азъвкеле словене пентръ лїмба ностръ нъ свнт де ажънс шї пентръ повесїе не дн дъмънѣнѣче. Ачѣста іаъ дат окасївне

*) De нъ ам маї штї шї де аїреа, сїнгърлѣ ачѣстѣ артїкълъ репродосъ нїчї дн жьрналъїх сьрбскѣх ѓ де ажънос пентръ ка съ къбштенѣ, дн че коповсївне баїдонїкъ се афлъ Сьрвїи къ лїмба лорѣ. Іатъ ачѣста е ачѣа лїмбъ флїмосъ сьрбскъ, не кареа знї воїескъ дн рьспетерї шї пьнъ дн зїоа де асгъї а о дикърка дн сїпареа Ромънълї. Сьрвїи дикъ нъ с'аъ днвоїтѣ дитре сїне нїчї тькар аспра прїмелорѣ елѣмїте де воръїре шї скріере, не къндѣ лїмба ромънъ апкъї не о кале фьрте дн- тїнъ шї сїгърѣ а десволгьрїї сале. Къ ачѣста нъ воїмѣ а апъра, ка шї къмѣ аспра скріерїї лїмбеї ромъне н'ар еї нїчї о не дн де- ледере, адаоѣмѣ дикъ, къ да пої дн кїпїта къндѣ о крїтїкъ сьпътобъ, ацерь, пентргїнїторѣ, некръдъторѣ днї ва дитра дн дрепълѣ съ шї ва днчѣне а къръдї атмосфера лїгераръ шї а гьїа тоте върїсїнеле шї тьрънїнеле де не къмпъа лїгератъреї ромъне, черълѣ еї се ва днсенїна, дїкїкълтъдїле се ворѣ де- лътра шї нїмїнї нъ ва маї кътеза а'шї фаче нъмаї о къкьрїх дн днпалълѣ стьдїаъ аъ лїмбеї. Тїмпълѣ нъ ѓ департе нїчї пентр- тръ пої; нъмаї крїтїка ромънъ а фостѣ шї маї есте пьнъ акъмѣ днанїсѣ днделънъгъ ашгелъгьторѣ.

а лъса дн трънселѣ 17 шї дн локъа ачѣстора лъ алте б слоѣе. — Дикъ вътрънїи пострїї зї- чеаъ „къ а дивьда е кїп, еаръ а десвѣда дн- доїт кїп“, аша аъ фост шї аїчї. Мьдїї, маї вър- тос вътрънїи аъ сьрїт аспра ачѣстор кътева слоѣе позъ, шї аша се пьскъ не къмпъа лїгерарїх, ашїше дн Gazeta лъї Davidовїчї, о лънтъ шї чеартъ марѣ. Къ окасївнеа ачѣста с'аъ лънтат знїи съв нъмѣле съъ, еаръ алдїї съв маскъ, прѣкът ераъ: Шгїпка- ловїч, Къдкало, Рапїтовїч, вътрънѣа де 80 апї. Ачештї дн адевър саъ стрьдъит шї с'аъ опїнтїт фьрте ка съ днпече ачѣлеа вреокътева слоѣе шї лїмба ностръ чеа попоралъ. Дикъ пре лънгъ тьтъ днсетнѣта чѣртъ де атънчї деспре лъкръа ачѣла, іатъ пьнъ асгъїї не калеа лїгераръ нїмїк саъ деслегат. Іаръ къчї дн Сьрвїа аъ ашѣзат Мї- ломѣ ка фьръ де іе р нїмїк съ се тїпъреаскъ, а- чѣеа нъ с'аъ атїнс де дитреага сьрвїме, чї нъмаї де Сьрвїа, шї ачѣста не тїмпъа ачѣла, іаръ пентръ дитреага сьрвїме тот лїгератїї ворѣ тревъї съ лътврескъ лъкрълѣ. *)

Акъм еаръшї се скълъ знѣ оарекареле Ѣ. шї атїнѣ дн треава ачѣста, пофгїнд, ка дн Азъвкеле словене нїчї о іотъ съ се ласе. Токма ачѣста днї дъ днденнѣ, ка шї еъ къцетърїле теле деспре треава ачѣста не калеа пьблїкъ съ ле скот да черпѣре, лїнгъшїндъмъ, към къ къ атъта е маї грѣсъ зата къ кът свнт маї мьлте оаъ. Днанїте де тотѣ дикъ съ vedem, авътаъ ероїї чеї дн свс: прѣкът Шгїпкаловїч, Къдкало дрепъ а се черта не къмпъа лїгерарїх. Ачештї апъръторї ка шї чеа маї марѣ парте а сьрвїлор дивьдацїї де атънчї, чегїнд нъмаї кърдї вѣсерїчештї, аъ фост де дъ- чѣле шї пьлкътълъ совѣ ал лор, прѣкът шї де къ- прїнсѣа лор челъ къчернїк аша съ зїчет фертекадї шї асфѣа аъ нъмїт лїмба ностръ чеа попоралъ, лїмбъ въкьреаскъ шї норкьреаскъ, **) соко- тїнд къ къ ачѣста ка къ о лїмбъ стрїцатъ нїмїк чеѣа де Дѣмнеажтъ съ се нѣтъ скріе. Ачѣстеа аъ фост прїнчїпїлѣ лор, де внде фїренїте ачѣеа се нѣте dedъче, къмкъ джншї аъ дорїт лїмба вѣсе- рїчеаскъ ка не о лїмбъ власїкъ а о дитърї шї а о днлъдї шї пре лънгъ ачѣеа сфїнденїа крѣдїнѣї

*) Ne смїнтїтѣ; пентръ къ есте знѣ лъкръ траїкомїкѣ, дѣкъ сѣъ гьвернїлѣ лъї Мїлом сѣъ епїскопїї сьрвештї аъ воїгъ а дъче лїгератъра де насѣ шї де вьдѣ, а се амѣстека да о спеціалї- тате, дн каре еї прїченѣ кълѣ шї орълѣ дн колѣре.

**) Преа делїкатѣ; апої къмѣ ворѣ нъмї къртърарїї сьрвї не лїмба конкѣсїторїлорѣ лорѣ ?!

постре де непревзвѣта перичвѣе а о фери. Шѣ дѣнѣ
принципиале ачесте ам пѣтеа зичѣ къ аѣ авѣт дрепт,
пентрѣ къ аѣ апѣрат сѣгрѣла дѣ контра челѣи пѣ-
штѣи т шѣ пентрѣ къ аѣ фост контрарѣи словелор
челор пове, къчѣ дѣ лимба словѣанѣ нѣ стѣ грождѣе
чѣ гроздѣе, нѣ пѣтѣ чѣ пѣштѣ, гвоздѣиѣнѣ ладѣа чѣ ладѣа.

Дар прекѣм саѣ афлат атѣнѣ рѣвнѣторѣи нѣр-
тинѣторѣи аѣ лимбѣи весеричѣштѣи, токѣа аше саѣ
афлат рѣвнѣторѣи апѣрѣторѣи шѣ аѣ лимбѣи попоранѣ
шѣ кълѣивѣрѣи еѣ, карѣи аѣ къпосѣкѣт, кътѣкъ по-
порѣла пострѣ фѣрѣ де лимба са нѣ се пѣте лѣ-
мина, шѣ кътѣкъ сѣинѣтѣи пострѣ весеричѣе прип
кълѣивѣрѣа лимбѣи попоранѣ ниѣи о пѣлѣствѣирѣе сѣѣ
пѣгѣвѣѣ і се фаче, къчѣ есѣплѣле доведѣск, къ шѣ
лимбѣле францоzeаскѣ шѣ италѣкѣ, карѣ аѣ
рѣсѣрѣт дѣн латѣна, нимѣк аѣ стрѣкат весер-
ичѣи романѣе карѣа ескѣлѣсѣв се слѣвѣште къ
лимба латѣнѣ; шѣ пентрѣ ачѣеа атѣвѣле лимбѣи аѣ
ажѣнѣ ла класѣичѣте. Шѣ десѣре адеѣврѣла зѣсѣи
ачѣстеѣа дѣн зѣоа де асѣзѣи нѣ маѣ есѣте ниѣи о дѣ-
доѣлѣ.

Аша дарѣ деакѣ шѣ попорѣла пострѣ фѣрѣ де
лимба са нѣ се пѣте кълѣивѣа, зрѣеазѣ, кътѣкъ а
ѣиштѣекѣрѣи адеѣврѣат литерат сѣрѣвѣск грижа маѣ
таре трѣвѣе сѣ фѣе, ка лимба пѣстрѣ попоранѣ сѣ
се кълѣивѣе, еарѣ векеа весеричѣеаскѣ сѣ се лѣсѣ дѣ
паче дѣ сѣѣнѣта весерѣкѣ а пѣстрѣ. Ачѣсте пре-
мѣцѣндѣале трѣвѣште ка воѣ сѣрѣви тѣте къвѣнтѣле
нѣ пѣмаѣ сѣ ле грѣиѣм, чѣ сѣ ле шѣ скрѣиѣт токѣа
ашѣ прекѣм ле азѣим дела маѣка. Пентрѣ къвѣн-
тѣле ачѣсте свѣт дѣндеѣнѣаѣичѣе словѣле ка : (аѣчѣ
зрѣмѣзѣ словѣе, не карѣ тѣнографѣа пѣстрѣ нѣ ле
аре), дѣсѣ фѣинѣд къ словѣле ачѣсте нѣ се афлѣ дѣ
азѣвѣкѣле словѣне, пентрѣ ачѣеа саѣ фост есѣнат
чѣартѣ дѣтрѣ маѣ сѣс атѣнѣшѣи ерѣи, ка Шѣтинѣкало-
вич м. а. Прѣсте ачѣстѣи апѣрѣторѣи саѣ адѣс сѣн-
тинѣца, кътѣкъ дѣнѣшѣи дѣнѣлѣе принѣипѣале саѣе аѣ авѣт
оаре кътѣва дрепт, къчѣ еѣ дѣ лимба са пѣаѣ дѣтрѣ-
зѣинѣдѣат къвѣнтѣле дѣн сѣс; дар не Дзеѣ шѣ не ѣз-
флет пѣдѣи саѣ шѣ дѣгрѣжѣит еѣ десѣре ачѣеа кътѣ
сѣ се дѣдрѣвѣеѣе попорѣла пострѣ дѣ економѣе сѣѣ
дѣ аѣонѣсѣирѣе; дѣнѣшѣи аѣ фост дѣндеѣстѣлаѣцѣи къ еѣа-
рѣа са, къчѣ иѣѣ нѣтрѣит весерѣка сѣѣ скѣла.

Дар че вом сѣ фачѣт поѣ асѣзѣи, карѣи грѣиѣм
дѣн економѣе, шѣ карѣи дѣрѣиѣм ка попорѣла пострѣ
сѣ се дѣдрѣвѣеѣе дѣ економѣе, кътѣ дѣ вом де-
штѣпта шѣ скѣте ла вале ка сѣ кънѣскѣ кътѣ къ
ел асѣзѣи къ тотѣл алѣминѣрѣеа трѣвѣе сѣ кѣвер-
нѣсѣеаскѣ, дѣкѣт кътѣ аѣ кѣвернѣсѣит вѣтрѣнѣи лѣи.
Скрѣевом дѣчѣи къвѣнтѣле маѣ сѣс адѣсѣе алѣминѣрѣеа

шѣ алѣминѣрѣеа ле вом рѣспѣнде? Еѣ сѣнт дѣкрѣ-
динѣат, кътѣ къ тѣт сѣрѣвѣл асѣфѣл къдѣгѣторѣѣ, а-
чѣста че ам адѣс аѣкѣта, ва афла де вѣне (ва апрова),
дар шѣ ачѣеа кред, кътѣ къ зѣнѣи вор зѣче, къ ачѣсте
маѣ сѣс адѣсѣе къвѣнтѣе се пот скрѣе къ (нѣ авѣтѣѣ
словѣле лорѣ дѣ тѣногрѣ). Дар вѣне дѣтреварѣа
къ есѣте ачѣста консѣквѣнт. Е къ мѣнѣте, ка фѣрѣ
треавѣ сѣ се дѣнѣлѣдѣаскѣ рѣгѣлѣлѣе грамѣатѣче, шѣ
тотѣшѣи пентрѣ ачѣеа ни ѣ лѣкѣрѣла кърѣнѣтѣрѣ. Акѣшѣ
трѣк ла орѣографѣе. Прекѣм се афлѣ прѣтѣтѣнде
консѣрѣватѣиѣ, аше се афлѣ шѣ аѣчѣи дѣ орѣографѣе,
шѣ ачѣста дѣнѣлѣ къдѣтарѣеа теа нѣ есѣте стрѣкѣчѣос,
къчѣ пѣмаѣ прип лѣнѣта лор капѣтѣ партѣда лѣберѣлѣ
стѣаторнѣичѣе. Еѣ нѣтѣск консѣрѣватѣиѣ пре ачѣла карѣи
зѣк : ка сѣ не дѣнем де рѣдѣчѣина къвѣнтѣ-
лор, къвѣнтѣе стрѣвѣне сѣ нѣ примѣиѣ. Дела кѣ-
рѣлѣенѣ сѣ нѣ не дѣндеѣврѣгѣиѣм ниѣи зѣнѣ нас, ниѣи сѣ
дѣтраѣѣѣѣѣ чеѣа дѣи грѣнѣсѣале. Иарѣ лѣберѣалѣ нѣтѣск
пре ачѣла, карѣи пофѣтѣск рѣформѣ дѣн конѣвѣнѣѣре,
къчѣ прип чѣеа пѣнѣ де акѣшѣ есѣнерѣиѣндѣ къпосѣк,
къ попорѣла пострѣ дѣнѣлѣ некѣла шлѣндѣриѣан
ниѣи кътѣ се пѣте дѣдрѣнѣта. Акѣшѣ сѣ ведѣт
карѣе партѣе дѣн кътѣ арѣ дрепт.

Ачѣа тѣндѣнѣдѣ кътѣкъ ла скрѣере трѣвѣе сѣ
не дѣнем де рѣдѣчѣина къвѣнтѣелор, ведѣт къ ниѣи ла
алѣте попорѣе нѣ пѣте сѣ се сѣдѣнѣ; дар дѣкъ ла
поѣ. Асѣфѣл сѣтѣ треаѣа шѣ къ лимба словѣанѣ, къчѣ
дѣн рѣдѣчѣина посѣ сѣ скрѣе словѣенѣште позѣрѣа,
дела дѣнѣс; дѣнѣшѣиѣ, мѣслѣитѣи, рѣзмѣшлѣенѣе. Аѣчѣ
иѣтѣ ведѣт къ пентрѣ арѣмонѣе саѣ преѣѣкѣт с дѣ
ѣ шѣ шѣ, дѣн къвѣнтѣлѣ Богѣ, воже, воzi, саѣ пре-
ѣкѣт г дѣ ж шѣ z; ла чѣвѣкѣ чѣвѣчѣе н дѣ ч,
рѣѣа, рѣцѣи къ дѣ ц, дѣх, дѣнѣе, дѣсѣи. Асѣфѣл е шѣ
ла латѣнѣи дела scribo scripsi; дела lego, le-
ctum; шѣ аѣчѣи е преѣѣкѣт g дѣ с, еарѣ коло b дѣ
p, аше scripsi ei дела facio, deficio, дела mitto di-
mitto, дела capio concipio. Тѣте ачѣсте шѣ ла ла-
тинѣи се дѣнѣшлѣл пентрѣ арѣмонѣе, къчѣ дѣнѣлѣ рѣ-
дѣчѣинѣ ар трѣвѣи сѣ винѣ дела facio, defacio, дела
mitto, demitto, дела capio, decapio. Иарѣ ѣрѣманѣи
аѣ дела tragen, иѣ trug дела finden, иѣ fand, дѣ лок
de tragte, fandte м, m. d. Дѣн тѣте ачѣсте лѣминѣат
се веде, кътѣ къ попорѣле нѣ се дѣн стрѣжѣе де
рѣдѣчѣина къвѣнтѣелор, шѣ ачѣста пентрѣ арѣмонѣе шѣ
дѣнѣшлѣрѣеа лимбѣи. Апоѣ токѣа аша пофѣтѣште шѣ
дѣнѣшлѣрѣеа лимбѣи пострѣ, шѣ попорѣла сѣнѣгр де еѣне
пентрѣ маѣ вѣна арѣмонѣе, ка маѣ зѣор сѣ пѣтѣ
рѣспѣнде, аѣ кроѣт ачѣста шѣ саѣ дѣндеѣврѣгѣат
дела рѣдѣчѣинѣ. Пентрѣ ачѣеа партѣда консѣрѣватѣиѣ
нѣ обѣте аѣчѣи сѣ доѣвѣндеаскѣ дѣвинѣѣрѣеа.

Maї departe че се атинџе де ачаеа, „ка съ пз шримит кзвинте стръине, чи дпноквдлор съ лъмт славепѣ“ ши еѣ стаѣ пе лънгъ ачѣста. Дпсѣ пре лънгъ тѣте ачесте тръвзе съ динет тѣте ачеле ворзе, каре аѣ довхидит ла пої дрептѣл четъцьнеск. Ши ачѣста, сокотеск, е маї вѣ минте, декът а фъзри позе, апої дпконтра фїреї лимвїї пѣстрѣ. Ведет къ асфел се дпгъмплѣ ши ла цертманї, карїї аѣ пѣстратѣ дп лимвїї ачѣте кзвинте стръине маї вѣртос францесе, грече, латїне, еаръ ачѣста стѣ, къ цертманїї къ мѣлт маї тїмъзрїѣ аѣ пѣпекат декът пої.*)

Ворвїнд адевърат пїчї есте лимвѣ пе лъмте, кареа ар фї аша кзратѣ, кът къ врео лимвѣ вечїпѣ пїчї кът съ се фїе местекат. — А треїа че се атинџе де ачелеа tendїнџе, „ка де Азвѣкеле кїрїле пїчї кът съ пе дпдепъртѣт, пїчї съ скѣтем чева дїп тръпселе“ ши че четїт ши дп зїсѣл „Вестнїк“ дела кореспондентѣла съѣ, кѣт стъмъпїреа дїп Сервїа дп прївїнда ортографїеї іа де есемплѣ пе Рѣшїї; ши къ ачѣста рекомъндѣ ши поаѣ, ка съ фїт аша консерватївї. Еѣ къ адевърат тѣтїр, кѣт кореспондентѣла зїсѣлїї артїкѣла аѣ пѣтѣт зїче ачѣста, кѣнд пої вїне шїтїт, кѣткъ рѣшїї тїпърїнд вѣрдїле пѣстрѣ весерїчеї де адоасѣбрѣ ши дпдрептѣндѣле, аѣ вѣрѣт дп еле рѣсїстѣла съѣ, ши кѣткъ лимва рѣсѣскѣ есте дп мѣлт маї стрѣпсѣ легътѣрѣ къ лимва словѣапѣ весерїчеаскѣ, декът а пѣстрѣ сѣрѣаскѣ, апої пре лънгъ тѣте ачесте тотѣтї Рѣшїї аѣ прїмїт лимва са націонал пѣнтрѣ трѣвїле пѣвлїче ши аша дѣпѣ трѣвїнџа ши фїреа лимвѣї сале мѣлте слове дїп Азвѣкеле словене ка пѣтрѣвпїче ле аѣ лъпѣдат, еаръ алтеле аѣ адаос. Че ́ маї мѣлт, Рѣшїї дпвацѣ пе прѣпчїї съї прїпшколе дп лок де: азѣ, вѣкї, ведї, а, ве, ве. Аша чева де с'ар дптрѣдѣче ла пої, тодї весерїканїї пѣстрїї ар стрїга дп гѣратаре: „Не пїере леџеа.“**) Ачѣста орї п'а

*) Дптрѣ адевърѣ Немџїї аѣ маї мѣлте мїї де кзвинте стръине прїїмїте ши дпвѣскѣте дп лимва дорѣ. P.

**) Bravo! — Адїкѣ че ́ дрептѣ, пз шїтїмѣ кѣтмѣ се дпгъмплѣ, къ зпїї апѣртѣрїї аїспорѣ леџї пз се преа вѣкѣрѣ дѣмѣ Скрїптѣреск сѣпте ши тѣте кѣрдїле весерїчештї се тїпѣрескѣ дп

сѣїт зїсѣл кореспондент, орї п'а врѣт съ сѣїе, ши ачѣста дп фантѣ е тот пе адевър фѣндат. Деџї деакѣ Рѣшїї, карїї сѣїт маї апрѣне де лимва словѣапѣ, се дпдепартѣ дела стрѣпса дїперѣ а радїкалїтѣдїї ши де азвѣкеле словене, пѣнтрѣ че п'ам лѣса ши пої вїеле Азвѣке словене афарѣ ши алтѣ ам адаоџе дѣнѣ трѣвїнџа ши фїреа лимвѣї пѣстрѣ.

Пре лънгъ ачѣста, фїїнд ворѣа деспре словеле кїрїліеи, къ окасївїеа ачѣста трѣвзе а се аѣвче дппїнте ши ачаеа, кѣткъ с. Кїрїл словеле пѣстрѣ ле аѣ кѣрїїт оаре кѣтѣа дїп челе грече, ши дїп лїпѣ ши пѣпѣтїнџѣ ле аѣ дпквоїат. (Чѣеа че врѣмѣзѣ аїчї дп треї рѣндѣрї іаръшї пз се пѣте тїпърї дїп лїпѣа словелорѣ челорѣ пѣѣ сѣрѣештї.) —

П.ЛЪНЦЕРІЛЕ ПОЕТЪЛЪІ РОМЪНЪ.

О пѣнтрѣ че, поете, дп кѣтѣрїле тале
Тѣ пѣпѣдї ачесте локѣрї дп каре тѣ аї формат?
Ши флорїлор че креште дп астѣ верѣ вале
Ле сѣзї къ окї 'п лакрїмї къ іарпа а 'пїпїтат?

Дар че лїпсеште оаре ачестор дѣрї фрѣстоасе?
Нѣ веї локѣторїї кът сѣїт де мѣлѣтїдїї?
Кѣт пїменї пз се пѣпѣде де зїле дѣрѣроасе
Ш'ачеаста доведеште къ еї сѣїт фѣрїчїдї.

Кѣнд пѣпѣдї ачесте дѣрї тѣ ештї дп амѣѣре;
Леџї, арте, інстїтѣдїї дп сѣлѣї дпфлореск;
Тот че кѣзѣпѣеште о дѣлче фѣрїчїре,
О дѣлче 'ндѣстѣларе, нїмїка пз лїпсеск.

Тѣ подї кънта поете, дѣтѣрѣа рекорѣасѣ,
Тѣ подї кънта ка вѣрдѣл сѣїт трѣп аѣпѣносїт;
Іар алтѣел пѣнтрѣ тїне е вїаџа дѣрѣроасѣ,
Ши оаменїї вор зїче къ аї дппѣвзїт! D. B.

кѣте о лимѣ дпдѣлѣсѣ де попорѣ кѣтѣ се пѣте маї вїне, ши аѣл къ вале, ка прѣкѣмѣ Індїї аѣ Санскрїтѣл, Епїтѣнїї аптїчї Іерѣлїфїї, Персїанїї веки Zendavesta, Романїї кѣрдїле Сївїліне, ачаеа ши скрїптѣрѣзе сѣпте ла крештїнї съ аїлѣ о лимѣ кѣтѣ се пѣте маї пѣдїнѣ дпдѣлѣсѣ, пѣнтрѣ ка веї дѣмѣне, съ пз се профанѣзе. Нѣмаї зїгѣте, весерїканїї дпкѣ пѣспескѣ лїтературїорѣ пої дп фадѣ, къ ши еї ар кѣлїва о лимѣ кѣтѣ амѣ зїче кзратѣ арїстократїкѣ, пѣстрїџѣ ши сѣїтѣт, пе каре іаръшї о дпдѣлѣсѣ нѣмаї еї. *Hiacos intra muros peccatur et extra.* — R.